

DE SCHRIJFPROCESVRAGENLIJST

GERT RIJLAARSDAM*

De lijst geeft inzicht in vier deelprocessen van schrijven:

1. De mate van preplannen
2. De mate waarin het formuleren wordt onderbroken door nakijken/revise-
ren
3. De mate waarin het genereren en structureren van ideeën tijdens het
schrijven moeizaam verloopt
4. De mate waarin leerlingen nog veel veranderen nadat de eerste versie af is
(reviseren)

* De vragenlijst is gevalideerd in het LIFT project onder een representatieve steekproef van leerlingen uit vwo 4, 5 en 6. Zie <https://liftwritingresearch.wpcostaging.com>. Oorspronkelijk is de vragenlijst ontwikkeld door Marleen Kieft (2009).

1 VOORBEREIDEN – 'PRE-PLANNING'

Preplanning: Q_1, Q_2, Q_3, Q_15, r*Q_6. Hoe hoger de score, hoe meer en leerling investeert in het voorwerk van een tekst schrijven, voorafgaand aan de tekstproductie.

Als ik een tekst moet schrijven, besteed ik veel tijd aan het nadenken over hoe ik het zal aanpakken	Q_1
Ik maak altijd eerst een schema voordat ik begin met schrijven	Q_2
Als ik iets moet schrijven, noteer ik eerst een paar punten en dan werk ik die punten later uit	Q_3
Als ik begin met schrijven, weet ik nog niet wat er in de tekst zal komen	Q_6R
Ik moet mijn gedachten helder hebben voordat ik kan beginnen met schrijven	Q_15

2 FORMULEERCYCLUS

Formuleercyclus: Q15_10, rQ15_9, rQ15_12, rQ15_16, rQ15_20: hoe hoger de score, hoe kleiner de brokken zijn die de leerling formuleert; het patroon is dan: stukje schrijven, nakijken, stukje schrijven, nakijken. Een heel lage score betekent dat de leerling eerst heel veel achtereen schrijft, en dan pas gaat nalezen en nakijken: grote brokken schrijvers.

Tijdens het schrijven controleer ik regelmatig of mijn tekst geen kromme of te lange zinnen bevat	Q_9
Pas als ik de hele tekst af heb, herlees ik wat ik heb geschreven	Q_10R

* R duidt op hercoderen: lage score wordt hoog, een hoge score op de vragenlijst wordt en lage score in het rapport.

Als ik schrijf, stop ik na iedere paar zinnen met schrijven om te herlezen wat ik geschreven heb	Q_12
Ik onderbreek van tijd tot tijd het schrijven om de tekst te corrigeren	Q_16
Ik zorg ervoor dat iedere zin perfect is, voordat ik met de volgende zin begin	Q_20

3 MOEIZAAMHEID GENEREERPROCES

Moeizaam ideeën genereren en structureren: Q_8, r_11, Q_14, Q_19, Q_25, Q_27. Hoe hoger de score, hoe lastiger een leerling het vindt om de gedachten tijdens het schrijven te ordenen, hoe moeizamer het genereren van ideeën verloopt. Leerlingen met hogere scores lopen tijdens het schrijven vast; de ideeën zijn op, of verward. Hoge scores kunnen te maken hebben met weinig voorkennis: deze leerlingen moeten meer investeren in het voorbereiden van de tekst, of leren door te schrijven, brainstormend schrijven zonder veel op de structuur van de inhoud te letten. Soms tref je leerlingen met hoge scores op moeizaamheid, gepaard met hoge scores op preplanning. Het kan dan zijn dat zo'n leerling wel een tekstschema maakt, maar te zeer op tekststructuur let en minder op inhoud. Er staat dan wel: eerste argument, met een zin, en tweede argument, met een zin, maar de leerling loopt dan vast bij het uitwerken van het argument.

Als ik aan het schrijven ben, vind ik het moeilijk om mijn gedachten te ordenen	Q_8
Als ik eenmaal weet wat ik zo ongeveer in mijn tekst wil zeggen, vloeien de woorden verder bijna vanzelf uit mijn pen	Q_11 R
Wanneer ik een tekst schrijf, vind ik het moeilijk om op ideeën te komen	Q_14
Meestal zijn de teksten die ik schrijf niet erg origineel	Q_19
Als ik halverwege een tekst ben, zijn mijn ideeën vaak op	Q_25
Als ik mijn teksten herlees, zijn ze soms heel chaotisch	Q_27

4 REVISIEACTIVITEIT NA DE EERSTE VERSIE

Revisie na eerste versie: Q15_18, Q15_21, Q15_22, Q15_26, Q15_28. De mate waarin er aan het eind van het proces geïnvesteerd wordt in revisie. Hoge scores betekenen dat de leerling nog veel energie en/of tijd steekt in het herschrijven van de tekst; er kunnen hele alinea's geschrapt worden, van plaats wisselen, toegevoegd worden. De noodzaak om veel te reviseren kan voortkomen door onzekerheid (bijvoorbeeld hoge scores op moeizaam genereren), maar ook omdat de leerling ervoor koos om snel een eerste versie te schrijven (lage scores op preplannen, lage scores op formuleercyclus).

Als ik aan het schrijven ben, schrijf ik soms stukken op, waarvan ik weet dat die nog niet helemaal goed zijn; maar ik schrijf dan liever eerst door	(Q_18)
Als ik mijn tekst nog eens overlees, moet ik meestal nog veel verbeteren	(Q_21)
Als ik mijn tekst nalees en herschrijf, kan de opbouw van de tekst nog flink veranderen	(Q_22)
Als ik mijn tekst nalees en herschrijf, kan de inhoud van de tekst nog flink veranderen	(Q_26)
Als ik mijn tekst klaar heb, moet ik hem altijd heel goed teruglezen, om te kijken of er geen overbodige dingen in staan	(Q_28)